

ÇARŞAMBA HACI YILMAZ YILMAZ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ'NDEN

YANKI

10. SAYI

ÖFKE VE STRES YÖNETİMİ

ŞUBAT, 2024

Çay Mah. Prof. Naci Şensoy Cad. No:5 Kat:5 Çarşamba/SAMSUN

<http://carsambaram.meb.k12.tr>

0362 833 16 60

963763@meb.k12.tr

carsambahyram

ÖFKE NEDİR

ÖFKE; BİREYİN HERHANGİ BİR ENGELLENME, ADALETSİZLİK YA DA KENDİ BENLİĞİNE YÖNELİK BİR TEHDİT HİSSETTİĞİNDE YAŞANAN DUYGUDUR.

Öfke: Basit bir "sinirlilik" veya "kırgınlık" halinden, yoğun hiddet durumuna kadar değişen dereceli, duygusal bir durumdur (Spielberger ve arkadaşları; 1991).

ÖFKENİN ÖZELLİKLERİ

ÖFKE DOĞAL, İNSANA ÖZGÜ ,BELİRLİ BİR DÜZEYDE NORMAL KABUL EDİLİR BİR DUYGUDUR.

ÖFKE KONTROL EDİLEBİLİR BİR DUYGUDUR,DAVRANIŞ DEĞİLDİR .

ÖFKENİN İFADE ŞEKLİ SAĞLIKLI BİR ÇÖZÜME YÖNELİK OLMALIDIR

ÖFKE YAŞANMASI GEREKEN BİR DUYGUDUR.

ÖFKENİN NEDENLERİ

Engellenme, kışkırtma, reddedilme

Rahatsız edici, hoş olmayan
uyaran

Kişisel haklara ve benliğe saygı
gösterilmemesi

ÖFKE DUYGUSU ŞİDDET, SALDIRGANLIK VE DÜŞMANLIK
DUYGULARINDAN FARKLIDIR.

DÜŞMANLIK ÖFKE DUYGULARINI İÇERSE DE ÖFKEYE
GÖRE DAHA UZUN SÜRELİ OLUMSUZ BİR DUYGUDUR.

SALDIRGANLIK İSE, ÖFKE VE ŞİDDETİN DIŞA
YÖNELİK OLARAK İFADE EDİLME ŞEKİLLERİNDEN
BİRİDİR.

ÖFKENİN KAYNAĞI NEDİR?

ÇEVRESEL (DIŞSAL) NEDENLER

PSİKOLOJİK (İÇSEL) NEDENLER

ÖFKENİN NEDEN KAYNAKLANDIĞINI BİLMEK, ÖFKEYİ KONTROL ETMEKTE EN ÖNEMLİ ADIMDIR.

Kalıcı hastalıklar
Alkol ve uyuşturucu
Tehdit Edilmek
Saldırıya Uğramak
Aldatılmak
Değersiz Görülmek
Umursanmamak
Yalan, Kıyaslanmak,
Haksızlığa Uğramak vb...

ÖFKELENMEYE NEDEN OLAN ÇEVRESEL (DIŞSAL) FAKTÖRLER

PSİKOLOJİK (İÇSEL) NEDENLER

Böbürlenmek,
Bencillik,
Üstünlük iddiası,
Kıskançlık,
Engellenme
Suçluluk ve Utanç Duygusu,
Düşük Benlik Saygısı,
Hayal Kırıklığı,
Kötü anılar,
Rekabet.

ÖFKE DURUMUNDA VÜCUDUN VERDİĞİ TEPKİLER

Zihinsel Tepkiler

Birilerinin sizin hakkınızda sizi küçültücü, aşağılayıcı fikirler taşıdığını düşünmek
Olumsuz ve düşmanca kurgulanmış düşünce, inanç ve beklentiler

Duygusal Tepkiler

Kalbin nefret, kin, çekememezlik, birisinin felaketine sevinmek veya sevincine üzülme, bir kişi hakkında bildiklerini açıklamak ve onu rezil etmek, üzme, onunla alay etmek ve benzeri bütün kötü düşünce ve davranışlar

Fizyolojik Tepkiler

Hızlı kalp atışı
Hızlı nefes alıp verme
Terleme
Göğüste sıkışma
Kanın beyne sıçraması
Sıcaklık hissi
Ellerde/ayaklarda gerginlik ve gerilme

Davranışsal Tepkiler

Yumruklarımızı sıkma
İleri geri yürümek
Kapıyı çarpma
Alkol ve ilaç kullanımı
Yeme Bozuklukları
İntihar
Sesimizi yükseltmek gibi tepkiler..

ÖFKE KONTROLÜ

Öfkeyi doğru ifade etme becerisini kazanmaya "öfke kontrolü" denir.

Öfke kontrolünde temel amaç ;saldırganlıktan uzak, şiddet içermeyen, kişinin kendisine ve çevresindekilere zarar vermeyecek şekilde duygusunu ifade etme becerisini kazanmasıdır.

I-DERİN NEFES ALMA VE SİSTEMATİK GEVŞEME

Kendimizi öfkeli hissettiğimizde derin derin nefes almak, hoş ve güzel olayları, manzaraları zihnimize hayal etmek, kaslarımızdaki gerginliği rahatlatmaya çalışmak öfkemizin yatışmasına ve sakinleşmemize yardımcı olacaktır.

ÇEVRE DEĞİŞİKLİĞİ(ORTAMI DEĞİŞTİRME)

Kendini hala sakinleştiremediysen bir süreliğine öfkeli olduğun ortamdaki ve kişiden uzaklaşmaya çalış. Böylelikle öfkenin daha çok artmasını engellemiş olursun. Öfkenin geçmesi için kendine zaman tanı.

ÖFKE KONTROLÜ

ZAMANLAMA:

Tartışmaların kavgaya dönüşmeyeceği zamanlarda tartışmaya girin. Özellikle yorgun olduğunuz zamanlarda tartışmalardan uzak durun.

ALTERNATİFLER OLUŞTURMA:

İşe gidip gelirken trafikten rahatsız oluyorsanız farklı yolları deneyin. Kısaca sizi öfkelendirmeyecek yeni seçenekler yaratın.

SOĞUKKANLI VE SAKİN BİR İLETİŞİM KURMA:

Öfkeli insanlar hemen sonuca odaklanıp, eyleme geçme eğilimindedir. Ne var ki bu sonuçların bazıları doğru olmayabilir. Çok ateşli bir tartışmanın içindeyseniz, önce sakin olmaya çalışıp tepkilerinizi denetim altına alın. Aklınıza gelen ilk şeyi dile getirmeyin.

Diğerlerinin söylediklerini dikkatlice dinleyip öyle cevap verin. Eleştiri karşısında savunmaya geçmeniz normaldir. Ancak savunma saldırı haline dönüşmemeli.

MİZAH

Mizah öfkenin olumsuz tepkisini engeller. Bu yüzden öfkeli anlarınızın mizahi bölümlerini yakalayın ve aklınızda hayal edin. Bu yöntem Alternatif bir uyarılmaya ve uyarılmanın yönünü değiştirmeye yarar.

ÖFKE KONTROLÜ

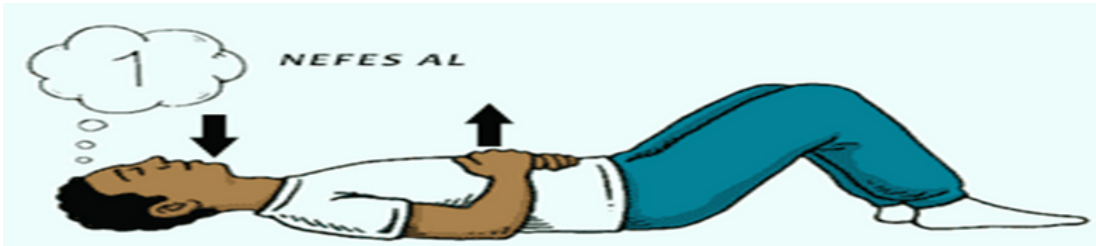
Dur ve hareket etmeden önce düşün. Derin derin nefes almaya çalış. Eğer içinden olumsuz ifadeler geçiriyorsa kendini daha mutsuz ya da öfkeli hissedebilirsin. Bu düşünceleri bir süreliğine durdurmaya çalış.

"Sakin ol..." şeklinde kendinle içinden konuş.

Kendini hala sakinleştiremediysen bir süreliğine öfkeli olduğun ortamdan ve kişiden uzaklaşmaya çalış. Böylelikle öfkenin daha çok artmasını engellemiş olursun.

Öfkenin geçmesi için kendine zaman tanı.

Sakinleşebilmek için seni rahatlatabilecek yöntemleri denemeye çalış (müzik dinlemek, yazı yazmak, resim çizmek, yakın bulduğun birisiyle duygularını paylaşmak, spor yapmak) gibi.

STRES NEDİR?

İnsan organizması gün içerisinde sürekli iç ve dış etkenlerle etkileşim halindedir. Her an aldığı uyarılar belli bir sınırı geçtikten sonra organizmanın uyumunu bozar. Bu da organizmanın yapısını ve işlevini bozar. Bozulan yapıyı onarmak için, organizma uyum, denge ,düzen arayışına girer. Buna biz stres diyoruz.

Tehdit edici veya zor duruma karşılık kişinin fiziksel ve ruhsal durumundaki değişimdir.

ORGANİZMANIN FİZİKSEL VE RUHSAL SINIRLARININ TEHDİT EDİLMESİ VE ZORLANMASI İLE ORTAYA ÇIKAN PSİKOLOJİK BİR DURUMDUR.

STRESİN NEDENLERİ

BİREYSEL KAYNAKLAR

Kişilik yapısı

Yaş

Cinsiyet

ÖRGÜTSEL YAPI VE POLİTİKALARLA İLGİLİ STRES KAYNAKLARI

İş yapılış şeklinden kaynaklanan örgütsel stres kaynaklarıdır

Aşırı iş yükü, işin niteliği ve monotonluk

Rol davranışları ve rol çatışması

Örgüt içi performans değerlendirme

İşletmenin fiziksel şartlarından kaynaklanan örgütsel stres kaynakları

ÇEVRESEL VE TOPLUMSAL STRES KAYNAKLARI

Aile boyutu

Sosyal çevre boyutu

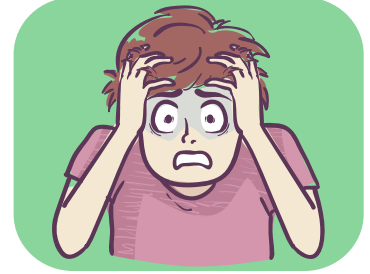
Fiziksel çevre boyutu

STRESİN OLUMSUZ ETKİLERİ

DUYGUSAL BELİRTİLER

Kaygı ve Depresyon
Ruhsal durumun hızlı ve sürekli değişmesi
Öfke patlamaları
Gerginlik
Özgüven azalması
Kolay kırılabilirlik
Duygusal olarak tükendiğini hissetme

PSİKOLOJİK BELİRTİLER

Konsantrasyon ve Karar vermede güçlük,
Unutkanlık, Zihin karışıklığı,
Aşırı derecede hayal kurma,
Tek bir fikir veya düşünceyle meşgul olma,
Mizah anlayışı kaybı,
Düşük verimlilik, İş kalitesinde düşüş,
Hatalarda artış,
Muhakemede zayıflama.

STRESİN OLUMSUZ ETKİLERİ

FİZİKSEL BELİRTİLER

Tansiyon yükselmesi, Sürekli ortaya çıkan migren ve baş ağrısı,
Aşırı şekilde iştahsızlık, tokluk duygusu ve kilo kaybı,
Nefes darlığı, terleme, alerji,
Sindirim bozukluğu ve Yorgunluk,
korku ve Aşırı hassasiyet duygusallık ve gözlerden yaş gelmesi,
Ağrı kesici ilaçlara karşı düşkünlük ve bunun sonucu olarak ta mide kanamaları.

STRES İLE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

Düzenli egzersiz ve spor yapmak:

Spor yaptığımızda noradrenalin hormonu salgılanır .Bu hormon stres tepkisinde rol oynayan başka kimyasal maddelerin etkilerini düzenler. Spor beynin stresle daha verimli şekilde baş etmesini sağlamakta ve kaslarda ki gerginliği azaltmaktadır.

İyi beslenmek: Neden yemek yiyorsunuz? açlığınızı doyumak için mi? kaygı, yalnızlık ve stresin etkisini azaltmak için mi? Daha az kafein, daha fazla meyve-sebze tüketmek stresi azaltmak da yardımcı olmaktadır.

Zaman Yönetimi:

İş planı yapmak, öncelikleri ve hedefleri belirlemek, çizelge hazırlamak işleri gelişigüzel ertelememek (üşenme, vazgeçme) zor ve fazla işleri bölümlere ayırarak yapmak hata ve başarısızlıklardan ders almak **'hayır'** diyebilmek ve sürekli mükemmelliyetçi olmamak.

STRES İLE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

Uyku düzenini korumak:

Her gün benzer saatlerde yatağa gitmek ve benzer saatlerde uyanmak, uyamadan yaklaşık bir saat önce televizyon, bilgisayar, telefon kullanımından kaçınmak, bu döngüyü korumanıza yardımcı olacaktır. Benzer şekilde, uyku saatinize yakın zamanlarda sosyal medya kullanımı uyku kalitenizin azalmasına neden olabilir.

Hoşgörülü ve esnek olmak:

kin tutmak ve haset tükenmenize neden olur. Esneklik değişikliklere açık olmamızı sağlar

Mizah duygusu:

Kendimize, hayata, şakalara gülebilmek...

Hobiler edinmek:

zamanı iyi yönetmek ve kendimize zaman ayırmak
Gevşeme egzersizlerini öğrenmek ve uygulamak

Sosyal destek almak:

Güvendiğimiz dostlarımızla paylaşmak, sohbet ve başkalarına yardım etmek...

Yaşadığınız kaygı ve stresle başa çıkamadığınızı düşünüyorsanız profesyonel yardım da alabilirsiniz.

Yararlanılan Kaynaklar:

Bartın Üniversitesi, Sosyal Hizmet
Manavgat RAM
19160722_10ÇOCUKLARDA_ÖFKE KONTROLÜ_SUNUM
Rehberlikmerkezim.com
ÇORUM REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
STRES VE STRESLE BAŞA ÇIKMA YOLLARI SUNUSU
Uzman Psikolog Lutfi YAPICI STRES VE ÖFKE YÖNETİMİ
ÇANKAYA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

BÜLTEN YÖNETİCİSİ

Emine SEVİLMİŞ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri
Bölüm Başkanı

EDİTÖR

Sibel ÇEVİKKOL

Psikolojik Danışman